

אנה נאסילובסקה Anna Nasilowska

אנה נאסילובסקה, ילידת 1958 (ווארשה), היא סופרת, משוררת, מבקרת ספרות וצלמת. היא פירסמה 18 ספרים, בהם רומנים, ספרי הגות וביוגרפיות. אנה נסילובסקה היא פרופסור לחקר הספרות הפולנית. חברת הוועד המרכזי של אגודת הסופרים הפולנית.

הו

לונדון 2010

שְׁתֵּי קְשִׁישוֹת מְרַכְלוֹת עַל כּוֹס יַיִן אַחֲרֵי אֲרוּחַת עָרֵב:
היא לא יכולה להיות שְׁפוּיָה לְגַמְרֵי,
מִפְּנֵי שְׁאֵת יוֹדַעַת אֵיךְ זֶה הָיָה:
עָמְדוּ עִם הָאָחוֹת לְפָנֵי קְרַמְטוֹרִיוֹם,
דְּפְקוּ בְּקַבְּקָבֵי עֵץ,
אִז היא אוֹמְרָת: קָר נוֹרָא, נְכַנְס כְּבָר,
כִּי לֹא אַחְזִיק עוֹד מֵעַמֵּד.
הָאָחוֹת אוֹמְרָת:
לֹא, נְחַכֶּה עוֹד.
רְגַע.
הִגְזוּ נְגַמְר בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם.
וּשְׁתִּיחֶן שְׂרָדוּ.
אֲבָל לֹא יְכוּלוֹת לְהִיּוֹת לְגַמְרֵי שְׁפוּיּוֹת.
בְּבִקְר שְׁלֵמַחֲרַת שְׁתֵּי נְשִׁים אוֹמְרוֹת לִי:
אֵת זֶה לֹא שְׁמַעַת.
אֵינְנוּ מְסַפְרוֹת אֵת הַהִיסְטוֹרְיָה הַזֹּאת.
אֵף פֶּעַם.
זֶה בְּגִלְל הַיַּיִן.
תְּשַׁכְּחִי.
בְּנוֹשָׂא הִזָּה שׁוֹתְקִים.
שְׁתִּיחֶן כְּבָר לֹא בֵּין הַחַיִּים,
שׁוֹתְקוֹת.
אֲנִי זוֹכְרָת.
שְׁכַחְתִּי רַק בְּמִי הָיָה מְדַבֵּר.
הָאֵם לֹא בֵּי.

מפולנית: ענת זגורסקי שפרינגמן
ניקוד: זאב רז

בממדיו. בדיוק ברגע חולפת על פניהם צעירונת, ראשה שמוט בצניעות. יהודי משכיל נושא בבית שחיו את ספר החוכמה הנצחית, מברך באדיבות את השמש, שרת בית הכנסת...

מבית הכנסת הישן, העשוי עץ, נישא קולו הגרוני של החזן. מבעד לדלת הפתוחה למחצה רואים את הבמה, את הרב עם מגילת התורה, ואת המתפללים עוטים טלית ותפילין. כיכר קטנה, מדיפה זיעת סוסים וריחות של עור מעובד וקש... את הכיכר חוצה קבוצה של נערים רכים בשנים, תלמידי חדר בחברת מלמד בעל פאות... לרגע, לרגע אחד בלבד, הם מתקהלים בצפיפות למראה הזקן עם מקל ההליכה המתקרב ובא מולם.

זה זקן הקהילה בכבודו ובעצמו. בכלל לא צולע. המקל אמור לסמל את האמונה המובילה את האדם בדרך-לא-דרך בעמק הבכא, כפי שאפשר לקרוא בספר תהילים של המלך דוד. עשרה גברים, המהווים מניין, עוזבים את בית הכנסת. משכונת החסידים עולה זימרת הרוקדים. הם מברכים את הצדיק שבא מבובובה, מחולל הניסים והנפלאות - בן ציון הלברשטם בכבודו ובעצמו, ישמור עליו אלוהים. הרבי מרים את ידו ומשתיק את ההמולה. נכנסים לשטיבל, לחדר שספרים נערמים על שולחנותיו הארוכים. יושבים על הכיסאות. התלמידים פורשים רשימות, וקוראים בקול את ספר התורה. החסידים מסיטים את הכובעים לאחורי הראש, מתנודדים, מתמקדים במחשבותיהם ובחושיהם בסודות האל. בפניהם של אחדים ניכרת הארה, לעומת אחרים שמבע פניהם באנאלי. גבות מורמות, צעקה אילמת, אכסטזה. ברחוב, מאחורי החלון, מופיע מוכר ספרים. הוא נושא עגלה קטנה וחורקת לכיוון עירות יהודיות אחרות - קריניצה, מושינה, נוביסונץ, גריבובה.

לפני המלחמה יהודים רבים גרו באזור נוביסאודץ. רבים גרו במושינה, והעניקו לעיירה את צבעה המיוחד. גברת קונגונדה זכרה את פאותיהם וזקניהם המתעופפים ברוח, מעילים שחורים, כיפות קטנות, שטריימלים מעוטרים בפרוות שועל על ראשים אומרי כבוד. כובעי הפלוסין שלהם עם תיתורה הדומה לכנף של עורב. נחרתה בזיכרונה הטרגדיה של 748 יהודים דיירי מושינה, שמתוכם רק שניים שרדו את התופת של המלחמה. היא החליטה להנציח בחימר - בחומר הפריך הזה - את האמת על פריכותם של חיי אדם, על הגורל הטרגי של העם הנבחר, שבניו כבר אינם חיים במושינה.

ביתם של שלושת האומנים במושינה-זלוצקה אפשר לראות אוסף קבוע ושורות של דמויות עשויות מקרמיקה. את דמויות היהודים יצרה בשנות השישים של המאה העשרים האמנית קונגונדה יזובסקה (1908-1991). ■

מפולנית: מירי פז